

Redovisning av tänkbara åtgärder för att undanröja svårigheter vid betygsättning

Förslag till beslut

1. Godkänna redovisningen av tänkbara åtgärder för att undanröja svårigheter vid betygsättning på introduktionsprogrammet.

Britt-Marie Lundberg Björk
Förvaltningschef

Nils Kabner
Utredare

Ärendebeskrivning

Vid Gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens sammanträde 2013-10-24 redovisade utvecklingsförvaltningen en uppföljning av introduktionsprogrammen. Förvaltningen har givits uppdraget att återkomma med redovisning av tänkbara åtgärder för att undanröja svårigheter vid betygsättning.

Inledning

Till föreliggande utrednings ärendebeskrivning framgår att *förvaltningen ska återkomma med redovisning av tänkbara åtgärder för att undanröja svårigheter vid betygsättning samt med vilka förändringar som är nödvändiga att vidta för att elever på introduktionsprogrammen ska ha möjligheten att löpande påbörja utbildning på nationellt gymnasieprogram.*

Skolverket har uppdraget från regeringen att löpande följa upp och analysera den reformerade gymnasieskolan. Skolverket presenterade 2012-12-10 en delrapport om gymnasiereformens lokala förankring med särskilt fokus på introduktionsprogrammen.¹ I rapporten, som är en mindre fallstudie, framgår det att kommunerna söker olika vägar för att få till en fungerande verksamhet kring de olika introduktionsprogrammen.

Se bilaga för sammanställning av introduktionsprogrammen.

Utvecklingsförvaltningen kommer här presentera sex olika förslag till åtgärder som är ämnade att undanröja svårigheter för betygsättning på introduktionsprogrammet vid Tyresö gymnasium.

1. För snabbare genomströmning till nationellt program föreslås att elever vid preparandutbildningen läser integrerat med nationellt program.
2. Specialpedagogisk kompetens ska finnas tillgänglig som stöd för elev och ordinarie lärare.
3. Utöka antalet undervisningstimmar för elever på språkintruktionsprogrammet.
4. En egen enhet bildas för introduktionsprogrammet.
5. Gemensamma ramtider för lärare vid introduktionsprogrammet samt gemensam starttid för eleverna.
6. Sommarskola erbjuds elever i årskurs 9 och prövning genomförs före höstterminens början.

¹ Skolverket (2012:279) Delrapport av uppdrag om gymnasiereformens lokala förankring – Introduktionsprogrammen.

Förslag på åtgärder

Förslag 1. För snabbare genomströmning till nationellt program föreslås att elever vid preparandutbildningen läser integrerat med nationellt program.

Ett syfte med preparandutbildningen är att eleven ska kunna gå över till ett nationellt program så snart behörigheten uppnåtts. I skolverkets rapport framgår det att kommunerna i undersökningen tycker att detta har fungerat mindre bra.² En övergång under läsåret har bara varit möjlig för de elever som börjar läsa integrerat på ett nationellt program och som bara saknar ett eller några få grundskoleämnen. Skolverket framhåller att det har funnits en osäkerhet över när eleverna på introduktionsprogrammet ska göra en övergång till nationella program under läsåret. En av anledningarna varför det bara har varit möjligt med övergång till nationellt program för de elever som läser integrerat är troligen att övriga eleverna – som inte läst integrerat – har gått miste om värdefull tid av gymnasiekurserna med mycket att ta igen vilket gör det svårt att börja löpande i terminen.

Svårigheter att byta över till nationellt program återfinns även på Tyresö gymnasiums introduktionsprogram. Elever på preparandutbildningen på Tyresö gymnasium gör idag vanligen ingen övergång under läsåret utan de inväntar nästkommande hösttermin. Ett första förslag till åtgärd för att undanröja svårigheter vid betygsättning, som därigenom påskyndar genomströmning till nationellt program, är att eleverna läser integrerat med elever på nationellt program. Eleverna läser då både grundskoleämnen och gymnasiekurser.

Grundskoleämnen läser eleverna tillsammans med de andra eleverna på introduktionsprogrammen och läser samtidigt gymnasiekurserna med elever på nationellt program. När elever har uppnått behörighet övergår eleven till nationellt program.

² Skolverket (2012:279) Delrapport av uppdrag om gymnasiereformens lokala förankring – Introduktionsprogrammen.

Farhågor med förslag 1.

En farhåga med att läsa integrerat kan vara att elever bara i vissa fall förmår studera parallellt. Låt oss ta ett exempel. Vi ponerar att en elev saknar behörighetskravet för matematik och läser integrerat med det samhällsvetenskapliga programmet. Eleverna på det nationella programmet börjar redan första terminen med att läsa matematik på gymnasienivå. För en elev som saknar grundskolans färdigheter i matematik krävs då att denne läser två matematikkurser parallellt, där gymnasiekursens moment bygger vidare på tidigare tillgodogjord kunskap.

Inför varje läsår finns det ett särskilt antal sökbara platser till respektive gymnasieprogram. Om Tyresö gymnasium ska göra enligt förslag 1 behöver platser ”öronmärkas” till elever som potentiellt kommer att bli behöriga till nationellt program längre fram på terminen – detta för att garantera att preparandeleverna får en plats på programmet.

Det finns även en risk att bilden av att det är lätt att bli antagen till Tyresö gymnasium förstärks om elever som inte innehar gymnasiebehörighet ändå kan bli antagna till ett nationellt program.³

Ett alternativt förslag kan vara att låta elever på preparandprogrammet läsa integrerat endast i de fallen då det:

- 1.) Finns lediga platser på det nationella programmet i fråga.
- 2.) De kurser eleven saknar bedöms fungera att kombinera med studier på gymnasienivå.

Förslag 2. Specialpedagogisk kompetens ska finnas tillgänglig som stöd för elev och ordinarie lärare.

Genom att tillföra specialpedagogisk kompetens ges eleven bättre förutsättning att snabbare erhålla gymnasiebehörighet. Eleverna kan befinna sig på olika nivåer med olika förutsättningar att nå kunskapsmålen. Ett mer flexibelt arbetssätt gagnar elevens lärande. Exempelvis kan vissa elever, i grupp eller

³ Jämför rapporterna från BizCare om Tyresö gymnasium där elever har kommit till tals – Youth advisory board, kvalitativ studie och kvantitativ studie.

enskilt, ha behov av att repetera eller få en särskild genomgång av ett kursmoment vid sidan om undervisningen i klassrummet. Förutom att vara behjälplig i arbetet med eleverna kan även en specialpedagog fungera som handledare till den undervisande läraren.

Förslag 3. Utöka antalet undervisningstimmar för elever på språkintruktionsprogrammet.

För att öka genomströmningen till vidare studier på nationellt program eller annan utbildning föreslår förvaltningen att antalet undervisningstimmar utökas för elever på språkintruktionsprogrammet. Flertalet av eleverna i språkintruktionsprogrammet har liten eller ingen erfarenhet av skolstudier. För bättre resultat behöver dessa elever mer undervisning eftersom de oftast bara kan genomföra enklare uppgifter hemma utan stöd från lärare.

För att möjliggöra fler undervisningstimmar på språkintruktionsprogrammen bedömer förvaltningen att nybörjargruppen skulle behöva utöka med en lärartjänst om 50%.⁴

Förslag 4. En egen enhet bildas för introduktionsprogrammet.

På introduktionsprogrammet undervisar idag lärare från skolans olika arbetslag både på de nationella programmen och på de olika introduktionsprogrammen. Tjänstefördelningen skiljer sig åt från ett läsår till ett annat. För eleverna på introduktionsprogrammen är det viktigt med en lugn och trygg miljö. Det är även viktigt för eleverna med kontinuitet bland lärare och den personal som dagligen arbetar tillsammans med eleverna. Förvaltningen föreslår därför att det bildas ett nytt arbetslag vid introduktionsprogrammet med personal som har hela sin tjänst på programmet. Till arbetslaget kan de lärare som önskar arbeta med specialpedagogik aktivt söka sig och skollädares kan vid nyrekrytering tydligt utannonsera att tjänsten är förlagd till introduktionsprogrammen.

⁴ På Tyresö gymnasium finns tre olika nivågrupperingar av elever som studerar språkintruktionsprogrammet. För mer info om nivågrupperingarna, se sidan 5 i utredningen med diarienummer: 2012/GAN 0079.

Lärarna som ingår i arbetslaget bör ha genomgått någon form av specialpedagogisk vidareutbildning alternativt ha tidigare erfarenhet från arbete med specialpedagogisk metodik. Vissa ämnen kan behöva hyras in från det övriga gymnasiet.

Förslag 5. Gemensamma ramtider för lärare vid introduktionsprogrammet samt gemensam starttid för eleverna.

För att möta varje enskild elevs behov och förutsättningar på bästa sätt bör lärare och övrig personal runt eleverna arbeta tillsammans under hela skoldagen. Genom att införa ramtider på introduktionsprogrammen, både för lärare och elever, vet eleverna om när personalen är tillgängliga och att de är nära till hands under dagen.

Varje morgon skulle till exempel kunna inledas med att elever och mentor har ett uppstartsmöte där de går igenom elevens schema och vad som kommer att ske under dagen. För eleverna skulle förslaget med ramtider innebära en trygghet att veta när och var lärare finns tillgängliga och samarbetet mellan pedagogerna ökar.

Införandet av ramtider skulle dessutom kunna innebära en flexiblare schemaläggning och håltimmar i schemat skulle lättare kunna raderas. Låt oss ta exemplet fysikundervisning för preparandeleverna. Två gånger i veckan finns fysik på schemat där lektionerna är förlagda till måndagar (90 min) samt onsdagar (90 min). Om en elev idag behöver stöd i studierna från undervisande läraren vid tidpunkt utöver de schemalagda lektionerna måste eleven på eget initiativ söka upp läraren för att fråga om hjälp. Det kan framstå som en smärre sak att göra, men för elever som har haft en trasslig skolbakgrund kan det te sig besvärligt. Om det istället finns en organisation med ramtider kan en elev enklare söka upp läraren för att be om hjälp i studierna. Med en organisation som snabbare och flexiblare kan vara eleven till hjälp kan denne närma sig studier på nationellt program mer skyndsamt än tidigare.

Ramtiderna och en ökad individualisering i undervisningen underlättar vid prövning för gymnasiebehörighet. När en elev ska pröva en kurs och betyg ska

sättas kräver det mycket förberedelsetid eftersom kurserna i regel har många moment som ska testa elevens kunskap. Ramtiderna gör det möjligt för flexibla lösningar i lärarlaget som snabbare än i dag kan möjliggöra en prövning.

Förslag 6. Sommarskola erbjuds elever i årskurs 9 och prövning genomförs före höstterminens början.

En åtgärd för att undanröja svårigheter vid betygsättning är att anordna sommarskola för elever i årskurs 9. Utgångspunkten i denna åtgärd är att Tyresö kommun utvidgar sommarskolan till att även inkludera elever i årskurs 9.

Under de veckor som eleverna går på sommarskolan ges de en ny chans att nå kunskapsmålen inför studier på ett nationellt gymnasieprogram.

Förhoppningsvis lyckas alla elever få godkänt på de kurser som saknas och står därmed redo för vidare studier.

De elever som under sommarskolan inte når upp till målen för godkända betyg kan om de vill arbeta vidare med särskilda uppgifter under sommaren och därefter genomgå en ny prövning.

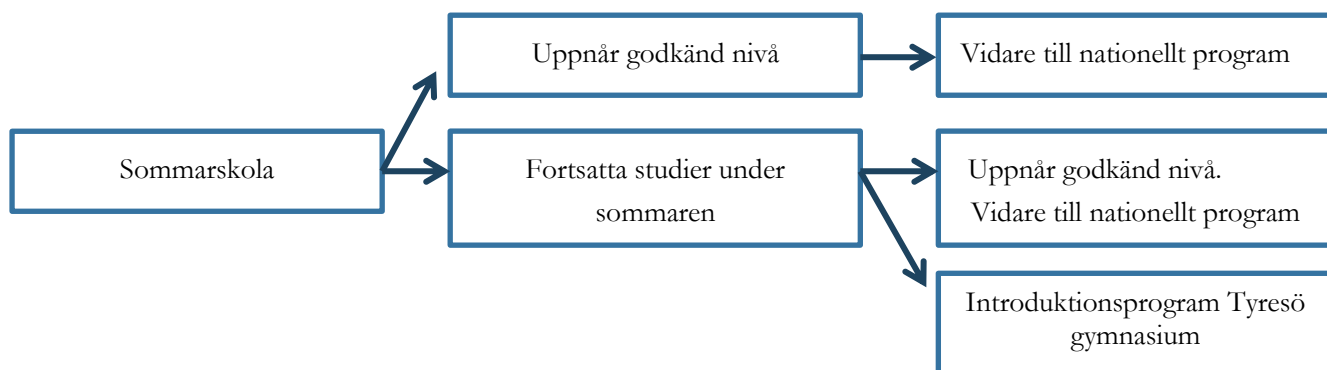
Prövning av kurs

Prövning av kurs kan ske strax innan terminsstarten. Inför prövningen har lärare på sommarskolan för varje enskild elev identifierat vilket eller vilka moment som behöver kompletteras för behörighet till nationellt program. Eleverna har därtill fått extrauppgifter att arbeta med under sommaren. De elever som efter prövning uppnår kunskapsmålen är behöriga att studera vidare.

Det kommer att vara viktigt med incitament för att lärare dels ska vilja söka sig till arbetet under prövningsperioden och dels ska vilja påbörja läsåret några veckor innan ordinarie terminsstart.

I figur 1 nedan framgår den teoretiska tankemodellen för hur åtgärden kan komma att fungera.

Figur 1. Teoretisk modell

För de elever som inte blir behöriga till ett nationellt gymnasieprogram efter provningsperioden finns möjligheten att läsa något av Tyresö gymnasiums introduktionsprogram.

Överlämning mellan grundskolan och Tyresö gymnasium

Genom ett aktivt arbete med överlämning mellan grundskolan och Tyresö gymnasium är förutsättningarna goda för att lärarna på Tyresö gymnasium ska kunna fortsätta att arbeta mer effektivt med eleverna för att dessa ska nå grundskolans kunskapsmål. Förvaltningen redogjorde för denna överlämning i utredningen *En vidare utredning om introduktionsprogrammen i Tyresö* som behandlades i gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden 2013-10-24.

Bilaga 1. Introduktionsprogrammen

Preparandutbildning (IMPRES) vänder sig till elever som vill läsa in grundskolebehörighet på högst ett år för att kunna gå vidare till ett visst nationellt program. Elever som saknar behörighet till ett nationellt program eller som är behörig till ett yrkesprogram men inte till ett högskoleförberedande program kan söka utbildningen.

Programinriktat individuellt val (IMPRO) är en utbildning som ska leda till att elever kommer in på ett nationellt yrkesprogram. För att vara behörig behöver eleverna ha godkänt betyg i svenska/svenska som andraspråk, engelska eller matematik samt i minst fyra andra ämnen eller ha godkänt betyg i svenska/svenska som andraspråk, engelska, matematik och minst tre andra ämnen. Programinriktat individuellt val måste inte erbjudas av kommunen. (Programmet startade inte i Tyresö från hösten 2012)

Individuellt alternativ (IMIND) förbereder elever till yrkesintroduktion, annan fortsatt utbildning eller till arbetsmarknaden. Utbildningen utformas för enskild elev och vänder sig till ungdomar som saknar behörighet till ett nationellt yrkesprogram. Individuellt alternativ är inte sökbart.

Språkin introduktion (IMSPR) ska ge ungdomar som nyligen kommit till Sverige en utbildning i svenska för att kunna gå vidare till gymnasieskolan eller annan utbildning. Språkin introduktion är inte sökbar utan individuellt anpassad efter varje enskild elevs behov.

Yrkesintroduktion (IMYRK) riktar sig i första hand till ungdomar som inte är behörig till ett nationellt yrkesprogram. Det är en yrkesinriktad utbildning på 1–3 år som ska göra det lättare för ungdomar att etablera sig på arbetsmarknaden eller att söka till ett nationellt yrkesprogram. Utbildningen kan utformas både för en grupp elever eller för en enskild elev.